

Митрофанова А. С.,

к.е.н, доцент кафедри загальної економічної теорії

Національного технічного університету

"Харківський політехнічний інститут",

м.Харків, Україна

УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ

В умовах євроінтеграційних прагнень України особливої важливості набуває активізація її двосторонніх економічних відносин у всіх формах (торгівля товарами та послугами, перелив капіталу, міграція робочої сили, трансфер технологій) з країнами-членами Європейського союзу (ЄС), які є нашими безпосередніми сусідами – Польщею, Румунією, Словаччиною, Угорщиною. Тому дослідження українсько-угорських економічних відносин виступає актуальним завданням.

Українсько-угорське економічне співробітництво має міцні соціально-економічні, історико-географічні та культурні передумови. Обидві країни відносяться до регіону Центральної та Східної Європи, частина українських земель колись входила до складу Австро-Угорської імперії, і сьогодні на Закарпатті компактно проживає до 160 тис. угорців. Угорщина є членом ЄС та НАТО, а Україна має євроінтеграційні та євроатлантичні прагнення. В умовах соціалістичного минулого національні економіки країн були тісно взаємопов'язані в рамках структури Ради економічної взаємодопомоги. Обидві країни є постсоціалістичними, мають досвід масштабної перебудови економічної системи в рамках переходу від командно-адміністративної до ринкової системи. Цей перехід супроводжувався системною економічною кризою, більш важкою і затяжною для України (втратила за 1990-ті роки більше половини ВВП, а максимальний темп інфляції склав 10256% в 1993 р. [3]), менш тяжкою – для Угорщини (спад ВВП склав близько 20% протягом 1990–

1993 рр., темп інфляції був максимальним в 1991 р. на рівні 34,2% [7]). Спільним для наших країн є і негативний вплив світової фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр. Причому, хоча провал для України в 2009 р. виявився глибшим, ніж для Угорщини, економічне відновлення нашої країни до 2012 р. відбувалося більш динамічно.

Найбільш розвиненою формою міжнародних економічних відносин є міжнародна торгівля. Основні показники взаємної торгівлі між Україною та Угорщиною представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Зовнішня торгівля України з Угорщиною

Рік	Експорт		Імпорт		Сальдо	Зовнішньоторговий оборот	
	млн. дол. США	Темп приросту, %	млн. дол. США	Темп приросту, %	млн. дол. США	млн. дол. США	Темп приросту, %
2005	817	-	697,5	-	119,5	1514,5	-
2010	1083,9	32,7	1264,6	81,3	-180,7	2348,5	55,1
2015	1002	-7,6	1658,5	31,1	-656,5	2660,5	13,3
2016	1166,4	16,4	853,6	-48,5	312,8	2020	-24,1

Джерело: розраховано автором на основі [3]

Як бачимо з даних таблиці, динаміка експорту та імпорту є нестабільною. Обсяг зовнішньої торгівлі України з Угорщиною протягом останніх років, на жаль, скорочується, причому відбувається це за рахунок зменшення імпорту. Також у 2016 році питома вага Угорщини в українському експорті до країн ЄС складала лише 7,1%, в імпорті з країн ЄС – 4,4% [3]. Щодо розвитку інвестиційних процесів, в Україні діє більше тисячі підприємств за участю угорських капіталовкладень. Приватний сектор Угорщини інвестує в такі галузі, як сільське господарство (підприємства "Баболна", "Сабольч Габона") фармацевтика ("Гедеон Ріхтер"), хімічна промисловість ("Паннонпласт"), банківська сфера (ОТР Банк) [4]. Розвивається транскордонне співробітництво, реалізація інфраструктурних проектів в транспортно-логістичній сфері. Так, планується спорудити окружну дорогу навколо с. Берегова, відкрити у 2018 р. новий пункт пропуску "Велика Паладь – Надьгодош" та згодом пункт пропуску

в районі с. Дийда. Нещодавно урядом Угорщини була впроваджена посада уповноваженого у співпраці із Західною Україною, а угорська програма розвитку економіки Закарпаття та Західної України складає 100 млн. євро та розрахована на 2016–2018 роки. Угорщина відкрила кредитну лінію для України розміром 50 млн. євро, запровадила спрощені умови для працевлаштування українців [1]. В цілому, на наш погляд, актуальними сьогодні є наступні проблеми розвитку українсько-угорського економічного співробітництва.

1. Недостатній обсяг та динаміка взаємної торгівлі, яка має значно суттєвіший потенціал. Так, відповідно до товарних груп Україну могли би зацікавити машини та устаткування, інші промислові товари. А виходячи зі структури імпорту угорської сторони [6], Україна могла би запропонувати продукти харчування, продукцію паливно-енергетичного комплексу, виробництва електроенергії.

2. Єдина зовнішньоторговельна політика ЄС, яка впливає і на угорсько-українські відносини [5, с. 211]; застосування безмитних тарифних квот щодо України та наявність вимог технічних регламентів та систем стандартизації ЄС, за умов Угоди про зону вільної торгівлі України з ЄС, яка набула чинності з 1 січня 2016 року в рамках Угоди про асоціацію.

3. Участь у взаємних інвестиційних процесах переважно приватного сектору, в той час як залучення держсектору, розробка та реалізація міждержавних проектів на рівні загальнонаціональних або регіональних програм могли би поліпшити взаємне співробітництво.

4. Явний дисбаланс у реалізації співробітництва в багатьох сферах на користь угорської сторони та недостатня зацікавленість української держави. Можна відзначити деякі "побоювання" з боку України щодо всебічної економічної та гуманітарної підтримки Угорщиною етнічних угорців Закарпаття. Однак, спільні зусилля обох країн можуть тільки покращити соціально-економічне становище закарпатців.

5. Здійснення прикордонного співробітництва відбувається переважно завдяки спеціальним програмам ЄС, доля якого у фінансуванні деяких проектів сягає 70 % [2]. Втім, було би корисно активізувати спільне фінансування з боку ЄС, інших міжнародних фінансових інституцій, Угорщини та України.

З вищезазначеного можемо зробити деякі висновки. Не дивлячись на складнощі у активізації економічного співробітництва між Україною та Угорщиною за необхідності виконувати спільні митні та торговельні правила в межах ЄС, та дещо негативну зовнішньоторговельну динаміку, економічні відносини наших держав мають суттєві історико-економічні передумови та значний потенціал, який необхідно реалізувати заради розвитку обох країн.

Список використаних джерел:

1. Іштван Грежа: Сьогодні на рівні ЄС Угорщина є головним лобістом інтересів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/175307>.

2. Крижевський А. Сучасні проблеми розвитку українсько-угорських відносин [Електронний ресурс] / А. Крижевський. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/monitor/september09/8.htm>.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

4. Ткач Д.І. Українсько-угорські відносини новітньої доби [Електронний ресурс] / Д.І. Ткач. – Режим доступу: <http://www.krok.edu.ua/download/publikatsiji/tkach-dmitro-ivanovich/dmitro-tkach-publikatsiya-012.pdf>.

5. Шляхова Я.В. Актуальні проблеми розвитку українсько-угорських торговельних відносин / Я.В. Шляхова // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2014. – Випуск 122 (Частина І). – С. 208–214.

6. Central Intelligence Agency: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/hu.html>.

7. International Monetary Fund: Hungary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/en/Countries/HUN#countrydata>.